

ĆWICZENIA PRZYGOTOWUJĄCE NA NAUKI PISANIA I CZYTANIA

STYMULUJĄ PERCEPCJĘ SŁUCHOWĄ, WZROKOWĄ I KOORDYNACJE WZROKOWO – RUCHOWĄ

Na podstawie dobrze rozwiniętego słuchu fonematycznego rozwijają się operacje świadomej analizy i syntezy słuchowej, które stanowią mechanizm czytania i pisania.

Często dzieci jeszcze przed pójściem do szkoły interesują się literami, próbują je rozpoznawać, nazywać. Często też rodzice dziwią się, jak to się dzieje, że dziecko zna litery, a nie potrafi „złożyć” wyrazu. Otóż za taką sytuację odpowiedzialny jest niedostatecznie wykształcony **słuch fonematyczny**.

Dlatego ważne jest, aby ćwiczyć go systematycznie, stosując następujące zasady:

1. wydzielanie wyrazów w zdaniu
2. dzielenie wyrazów na sylaby, np.
 - mówimy pierwszą sylabę wyrazu a dziecko dopowiada następną (ma – ma, ta – ta, lam – pa)
 - dzielenie wyrazu na sylaby z jednoczesnym wystukiwaniem w rytm wypowiedzianych sylab
 - liczenie sylab
 - porównywanie liczby sylab
 - tworzenie wyrazów rozpoczynających się od danej sylaby (ta – ta, ta – ma, ko – szyk, ko – min)
 - ustalenie miejsca sylaby w wyrazie (ko – min, mle – ko)

Wybierając wyrazy do analizy i syntezy słuchowej należy wziąć pod uwagę budowę wyrazów oraz możliwości dzieci. Na początku mogą to być proste, **trzygłoskowe** wyrazy, np. oko, las, rak, dom, potem **czterogłoskowe**: mama, tata, sala, itp.

Następnym etapem ćwiczenia słuchu fonematycznego jest:

- rozpoznawanie głoski w nagłosie (można ją wymówić dłużej, ułatwiając dziecku jej usłyszenie)
OOOla, EEEwa, ooko, itp.
- rozpoznawanie głoski na końcu wyrazu (również można przeciągnąć jej wymowę)
- dobieranie obrazków, których nazwa zaczyna się taką samą głoską
- wymienianie wyrazów rozpoczynających się od podanej głoski

- sztafeta wyrazowa (radio – orzeł – łódka – agrafka)
- rozpoznanie głoski w środku wyrazu (na początku rozpoznawanie samogłoski w wyrazie trzygłoskowym, np. las, mak, kot)
- rozpoznawanie głosek wewnątrz wyrazu o różnej liczbie sylab
- analiza i synteza słuchowa wyrazów o różnej ilości głosek.

Percepcja wzrokowa jest zdolnością rozpoznawania i różnicowania bodźców wzrokowych oraz interpretowania tych bodźców poprzez wiązanie ich z uprzednimi doświadczeniami. Odpowiedni poziom rozwoju percepcji wzrokowej umożliwia dziecku naukę czytania, pisanie, stosowanie reguł ortografii, wykonywania zadań arytmetycznych.

W ćwiczeniu pamięci wzrokowej pomagają nam różnego rodzaju gry dostępne na rynku. Na przykład, gra „Memo” polega na tym, że grający ma znaleźć parę (zwierząt, warzyw, owoców, przedmiotów – gry są o różnej tematyce) odkrywając jednocześnie tylko 2 spośród 30 obrazków. Gdy nie są do pary, zakrywa je znowu, zapamiętując, co przedstawiały. Przy następnym odkrywaniu obrazków wiedzę tę można wykorzystać tak, by zebrać jak najwięcej par.

Inna gra, „Gdzie jest Gacek” polega na zapamiętaniu treści obrazka tak, by można było później wśród małych obrazków dobrać te, które przedstawiają szczegóły dużego obrazka i ułożyć je w odpowiednie miejsce.

Zabawa „Co się zmieniło” polega na tym, że przedstawiamy dziecku układ kilku przedmiotów, potem dziecko zakrywa oczy, a prowadzący zmienia coś w tym układzie (kolejność, zabiera jeden z przedmiotów lub jakiś szczegół któregoś z nich). Dziecko odsłaniając oczy spostrzega zmiany i mówi o nich.

Pamięć wzrokową ćwiczy też:

- wyszukiwanie różnic w dwóch prawie takich samych obrazkach
- odnajdywanie takich samych przedmiotów na dwóch obrazkach o różnej treści
- dobieranie obrazków różniących się, ale pasujących do siebie
- uzupełnianie brakujących elementów na obrazkach
- układanie historyjek obrazkowych
- dzielenie całości obrazka na części i ponowne składanie, np. puzzle.

Koordinacja wzrokowo – ruchowa to zdolność do zharmonizowania ruchów oczu z ruchami ciała lub którejs jego części. Dzieci ze słabo rozwiniętą koordynacją mają trudności z: ubieraniem się, wycinaniem, rysowaniem, pisaniem, naklejaniem, proste zadania wykonują niezdarnie.

Należy wtedy ćwiczyć zarówno dużą motorykę, jak i precyzyjne ruchy palców. Na początku wykonujemy ćwiczenia mające na celu rozwijanie ruchów ciała, świadomości własnego ciała, kształtowania orientacji w kierunkach ruchów ciała podczas rysowania, manipulowania przedmiotami, np. dziecko przegląda się w lustrze i pokazując mówi: to jest mój nos, tu są oczy, itp. Również zabawy z elementami gimnastyki wpływają na świadomość własnego ciała, np. gdy dziecko wspina się na przyrządy gimnastyczne, idzie po ławeczce, czołga się przez „tunel”. Należy również zachęcać dzieci do samodzielnego wykonywania czynności samoobsługowych: zapinanie i odpinanie guzików, zasuwanie i odsuwanie zamków błyskawicznych, sznurowanie i wiązanie butów. Kontrolę ruchów ciała umożliwiają też zabawy, w których dzieci zatrzymują się na dany sygnał oraz zabawy lokomocyjne, np. zabawy w kółku, tańce, piosenki, wierszyki połączone z zabawami ruchowymi (dziecko ma dostosować ruchy do słów i muzyki).

Jedną ze zdolności wzrokowo – percepcyjnych jest spostrzeganie figury i tła. W zakresie ćwiczenia tej zdolności należy doprowadzić u dziecka do przenoszenia uwagi z przedmiotu na przedmiot, koncentracji uwagi na ważnych w tym momencie bodźcach, pomijanie tych mniej istotnych.

Możemy tu wykorzystać:

- zabawy ćwiczące umiejętność różnicowania bodźców: wskaż zabawki czerwone, drewniane, zielone krzeselka, duże lalki, itp.
- sortowanie według wielkości, kształtu, barwy, np. porządkujemy klocki: tu czerwone, tu zielone, tu żółte.
- należy wykorzystywać też naturalne sytuacje, np. podczas spaceru: widzisz ten biały dom? , ile ma pięter?

Wykonując opisane wyżej czynności dziecko powinno nazywać je, ponieważ wtedy lepiej utrwała sobie ich nazwę.

Należy pamiętać, by stopniowo zwiększać trudność zadań stawianych dziecku i często chwalić je za drobne osiągnięcia. Kiedy napotyka na problemy, dyskretnie pomagać, naprowadzając je na właściwy sposób wykonania zadania.

PRZYKŁADY ĆWICZEŃ GRAFOMOTORYCZNYCH

I. LEPIENIE

- ugniatanie plasteliny i zapełnianie nią powierzchni koła, kwadratu, trójkąta,
- wałkowanie cienkich wałeczków,
- lepienie postaci zwierząt ze szczególnym zwróceniem uwagi na części składowe:
głowa, tułów, szyja, nogi,
- nalepianie całej powierzchni kartki- tworzenie w ten sposób tła do nalepionych postaci,
- toczenie kulek a następnie ulepienie z nich różnych drzew: duże, małe, kolorowe,
- lepienie postaci ludzkiej,
- ozdabianie tekturowych talerzyków elementami z plasteliny.

II. MALOWANIE

Malowanie palcem (na całej powierzchni):

- kolorowych kłębuszków zachowując kierunek malowania przeciwny do wskazówek zegara,
- różnokolorowych dywaników.

Malowanie pędzlem po linii poziomej i pionowej, zachowując kierunek od lewej ku

prawej, z góry na dół:

- jezdni po której jeżdżą samochody, dróżki w parku,
- zamalowywanie różnymi kolorami pól między liniami poziomymi i pionowymi,
- malowanie po linii ukośnej,
- dywaników bez wzoru, przy użyciu trzech kolorów zielonego, żółtego, niebieskiego,
- dywaników po wzorze,
- krótkich pionowych kresek,
- węża,
- po wzorze linii falujących,
- linii spiralnych,
- pętli dużych i małych,
- ślimaka- kierunek przeciwny do wskazówek zegara,
- kółek w kółkach: od najmniejszych do największych od najmniejszych

Malowanie flamastrem:

- zamalowywanie określonym kolorem miejsc wykropkowanych
- na papierze,
- domalowywanie brakujących części na obrazku,
- zamalowywanie powierzchni koralu o określonym kolorze, w tej samej kolejności, według wzoru,
- zamalowywanie kwiatów- jeden żółty, dwa niebieskie, trzy czerwone

III. UKŁADANIE

- układanie różnych budowli z klocków,
- układanie według wzoru z korków, kapsli, pestek itd.,
- układanie z patyczków różnej wielkości (mebli, roślin, budowli,),
- układanie postaci ludzi i zwierząt z mozaiki geometrycznej,
- układanie z kolorowych paseczków papieru- płotek, drabina,

IV. WYCINANIE

- po linii prostej- paseczki, družki, trawa,
- wycinanie pasków papieru jednakowej szerokości (miejsce cięcia zaznaczone kropkami),
- wycinanie po linii falującej i łamanej,
- wycinanie figur geometrycznych (dużych i małych) po linii,
- wycinanie po łuku,
- wycinanie różnych elementów np. roślin, zwierząt, postaci ludzkich, domków,
- wycinanie części obrazków do składania.

V. RYSOWANIE

- zagadki rysunkowe (łączenie kropek),
- rozmieszczanie na kartce papieru figur geometrycznych według wskazówek np. koło na górze, prostokąt na środku,
- obrysowywanie szablonów figur geometrycznych i różnych przedmiotów,
- dorysowywanie brakujących części, dokańczanie rysowania np. dachówek na dachu,
- uzupełnianie rysunków według wzoru,
- kreślenie znaków literopodobnych w liniaturze.

VI. KALKOWANIE

- przekalkowywanie przez kalkę techniczną określonych przedmiotów, kompozycji,
według wzoru i bez wzoru.

VII. WYDZIERANIE

- wypełnianie wydzieranką określonych powierzchni,
- wykonywanie kompozycji według własnego pomysłu.

Powodzenia 😊